

INFORMATIE PENTRU DECIDENTI

Decidentii joaca un rol cheie in gestionarea problemei de sanatate publica creata de aparitia rezistentei la antibiotice (AR). Antibioticele (A) sunt folosite pentru tratamentul infectiilor bacteriene. Medicamente importante pentru sanatate si viata, A ameninta sa devina ineficace intrucat bacteriile dezvolt rezistenta din cauza utilizarii neadecvate si in special al abuzului. Folosirea A trebuie sa fie echilibrata: numai cand sunt necesare si justificate din ratiuni terapeutice, iar nu altfel.

In multe tari europene A se pot cumpara fara reteta iar industria farmaceutica face presiuni asupra medicilor si farmacistilor pentru a-si vinde produsele. Pentru a combate AR sunt necesare o abordare intersectoriala larga si decizii ferme pe plan national.

Fara actiune astazi vom ajunge in viitor sa nu putem trata infectiile bacteriene obisnuite iar procedurile diagnostice de rutina, minimal invazive, vor fi puse in pericol prin infectii cu bacterii rezistente. Progresele care au revolutionat sanatatea in ultimii 70 de ani pot fi in pericol daca nu vom putea controla aparitia si raspandirea AR.

De ce este important sa investim acum?

AR conduce la un exces de morbiditate si mortalitate. Problema este urgenta din moment ce in UE, Norvegia si Islanda peste 25.000 de oameni mor in fiecare an din cauza unor infectii bacteriene obisnuite devenite rezistente. Aceste tari reprezinta totusi numai circa jumatate dintre cele 53 state membre ale Regiunii Europene OMS; din cauza capacitatilor inegale de diagnostic si a lipsei de raportari, numarul victimelor din intreaga Europa nu este cunoscut. Bacteriile rezistente pun probleme serioase atat in spitale si in comunitati, cauzand printre altele infectii de tract de urinar, pneumonie si afectiuni legate de alimentatie. In plus Regiunea Europeana OMS include 15 din cele 27 de tari purtand cea mai grea povara a tuberculozei (TB) multi-rezistente (MDR-TB).

AR creste costurile in sanatate. Durata mai lunga a bolii si tratamentul mai complex cresc costurile si povara financiara a familiilor si a societatii. Costul total al AR numai in UE este estimat la 1.5 miliarde Euro/an.

Tuberculoza multi-rezistenta. Tratamentul MDR-TB este semnificativ mai costisitor decat al tuberculozei sensibile la medicatie. Multe tari ale Regiunii Europene OMS au raportat TB extensiv-rezistenta (XDR-TB) - o forma a MDR-TB rezistenta la cele mai importante A de linia a doua. MDR-TB si XDR-TB sunt consecinta tratamentelor inadecvate iar vindecările complete sunt mult mai dificil de realizat.

AR se raspandeste. Din cauza utilizarii inadecvate si in special a abuzului de A, populatiile bacteriene sunt supuse unei "presiuni selective": bacteriile A-sensibile pot fi inlocuite de bacterii rezistente (BR). BR sau genele care poarta acesta informatie se pot

raspandi cu usurinta. Programe deficitare de control al infectiilor in spitale au partea lor de contributie la raspandirea B, inclusiv a BR si a TB rezistente.

Uzul A la animale depaseste uneori utilizarea lor la oameni. Desi uzul A pentru accelerarea cresterii animalelor este interzis in UE, nu la fel se intampla in alte tari EURO. A da A unor animale sanatoase, in special in doze mici, creste riscul de a selecta RB care se raspandesc apoi cu usurinta de-a lungul lantului alimentar. Sistemele integrate de supraveghere trebuie sa permita detectarea RB cu potential periculos pentru om.

AR ne poate intoarce la era pre-antibioticelor. Patogenii rezistenti apar si se raspandesc rapid. Actualmente nu exista suficiente A noi in curs de fabricare. Fara A noi si eficiente dar cu AR in crestere, societatea se poate intoarce la situatia din era pre-antibioticelor. Fara A eficiente pentru preventia si controlul bolilor, reusita unor tratamente importante precum transplantul de organe, chimioterapia cancerului si interventiile chirurgicale majore pot fi compromise.

Ce se poate face?

Complexitatea problemei si numarul mare de sectoare implicate necesita o coordonare nationala solida, sisteme de supraveghere, ghiduri nationale si planuri de actiune intra- si multi- sectoriale. Bune practici exista deja in multe tari iar in cele mai multe tari europene vanzarea A a se face numai pe baza de reteta. A ca accelerator de crestere pentru animale de productie sanatoase sunt interzise in multe tari ale Regiunii Europene OMS.

Ca exemple de coordonare nationala, in unele tari nordice comitete nationale de coordonare comprehensive (precum STRAMA – Programul Strategic impotriva AR in Suedia sau SWAB – Grupul de Lucru privind A in Olanda) emit recomandari in toate privintele legate de uzul prudent al A si de supravegherea si prevenirea AR. Acestea asigura indrumarea privind utilizarea A, dirijeaza campanii de constientizare, recomanda dezvoltarea de curricule adecvate in pregatirea medicala si elaboreaza reglementari nationale.

Planul strategic de actiune

Pentru indrumarea decidentilor nationali, Biroul Regional OMS pentru Europa a elaborat un plan strategic in 7 puncte care va fi lansat in septembrie 2011 la urmatoarea sesiune a Comitetului Regional OMS pentru Europa din Azerbaijan.

I. Intarirea coordonarii nationale multisectoriale pentru stapanirea AR.

Rolul comitetului coordonator va fi sa monitorizeze impactul si riscurile pentru sanatate publica ale AR, sa recomande optiuni legislative si sa asigure reglementare globala si indrumare privind strategiile nationale de limitare a AR. In coordonarea si dezvoltarea planurilor nationale de actiune trebuie sa fie incluse toate sectoarele si intreaga experiza disponibila.

II. Intarirea monitorizarii nationale AR

Se preconizeaza dezvoltarea unui sistem bazat pe standarde internationale pentru a colecta, analiza si raporta date relevante privind aparitia si tendintele la rezistenta in randul patogenilor relevanti, inclusiv sisteme de avertizare (tip sentinela) privind identificarea a noi tulpini rezistente. Trebuie puse la punct baze de date regionale pentru a detecta si reactina in timp la raspandirea geografice a AR.

III. Promovarea de strategii nationale pentru uzul rational al A si intarirea supravegherii consumului de A

Ar trebui infiintata o autoritate guvernamentala pentru a supraveghea acest domeniu, a stabili sisteme de monitorizare a consumului, a dezvolta ghiduri nationale privind utilizarea prudenta si a elabora reglementari nationale pentru implementarea acestora, ca si pentru asigurarea instruirii personalului implicat.

IV. Intarirea controlului infectiilor si a supravegherii AR in sistemul de sanatate

Prevenirea infectiilor intraspitalicesti reprezinta o prioritate. Comitetele de control al infectiilor trebuie sa fie abilitate pentru a spori rigoarea practicilor legate de A in spitale, a analiza rezistenta si a promova si monitoriza uzul prudent al A.

V. Prevenirea si controlul raspandirii AR in lantul alimentar

Autoritatile nationale pentru siguranta alimentului si serviciile veterinare trebuie sa joace un rol central in aceasta privinta. Uzul A ca accelerator de crestere a animalelor sanatoase trebuie sa fie revazut in cadrul unor sisteme integrate (intre sectoarele relevante) de supraveghere, in special privind afectiunile legate de alimentatie.

VI. Promovarea inovarii si cercetarii privind medicamente si tehnologii noi.

Guvernele si universitatile trebuie sa joace un rol activ in cercetarea privind noile antibiotice sau uzul mai bun al celor disponibile sau al celor mai vechi, precum si in dezvoltarea de tehnologii accesibile- in special in domeniul testarii sensibilitatii diagnostice. Trebuie acordata atentie stimulentele de tipul "push" (impinge) privind cercetarea fundamentala, dar si stimulentele de tipul "pull" (trage) pentru a depasi riscurile unor pietee limitate si volatile. Procesul de reglementare privind noile instrumente trebuie sa fie rapid si trebuie asigurat un acces echitabil la acestea ori de cate ori este posibil.

VII. Cresterea gradului de constientizare, a sigurantei pacientului si a sistemului de parteneriate

Natura complexa a AR si utilizarea A necesita implicarea unor coalitii largi de parteneri si aliante. Campaniile nationale de constientizare sunt cruciale pentru a mentine la nivel inalt starea de vigilenta sprivind AR. Organismele privind siguranta pacientului pot juca un rol important in prevenirea infectiilor si uzul pudent al A.

Definitii privind A si AR

A reprezinta o subclasa de agenti antimicrobieni, activi numai impotriva bacteriilor, care pot fi natural derivati din bacterii sau fungi sau sintetici. Stiintific, termenul "A" se refera numai la agenti antimicrobieni naturali, dar acest text utilizeaza termenul A pentru a desemna toate medicamentele si agentii folositi impotriva infectiilor bacteriene.

Aparitia AR este un fenomen biologic natural care survine cand se utilizeaza A. AR rezulta din capacitatea bacteriilor de a rezista atacului cu A, care se poate dezvolta prin mutatii sau prin dobandirea de gene de rezistenta de la alte bacterii care sunt deja rezistente.

Promotorii principali ai AR sunt uzul A si mai cu seama abuzul de A (dar si uzul impropriu sau in doze prea mici) precum si raspandirea tulpinilor bacteriene deja rezistente sau a genelor care poarta informatia de rezistenta.

Sursa: <http://www.euro.who.int/en/who-we-are/whd/world-health-day-2011-antibiotic-resistance-no-action-today,-no-cure-tomorrow/factsheets>